Integrovaná ochrana rostlin
….
kontroly zásad z pohledu státní správy od roku 2014

ing. Štěpánka Radová, Ph.D.
Státní rostlinolékařská správa, Brno

Legislativní rámec

- **Směrnice 2009/128/ES o udržitelném používání pesticidů (čl. 14)**
- **Zákon č. 326/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů (§ 5)**
- **Vyhláška č. 205/2012 Sb. o zásadách integrované ochrany rostlin (§ 3)**
- Národní akční plán (NAP)

Co vyplývá ze zákona ?

- Dodržování povinností ➡ kontrola povinností

- Dodržování 8 zásad vyjmenovaných ve vyhlášce je **od 1.1. 2014** pro všechny uživatele povinné za podmínek uvedených v odstavci 1. citace odst. 1 a odst. 2:

  1) *„Opatření IOR udržují používání přípravků a ostatních metod ochrany rostlin na úrovních, které **lze z hospodářského a ekologického hlediska odůvodnit**, přičemž je kladen důraz na růst zdravých plodin při co nejmenším narušení zemědělských a lesních ekosystémů.*

  2) *Profesionální uživatelé jsou povinni za podmínek uvedených v odstavci 1 uplatňovat obecné zásady IOR…“.*

Plnění zásad bude kontrolováno inspektory ÚKZÚZ v rámci povinností definovaných v § 74 odstavce 1 písm. b) zákona

Kontrolní systém

- Hodnotí úroveň plnění předepsané povinnosti
- **Kontrolní list** – rozsah plnění hodnocen bodově

- kontrola se vztahuje na všechny pozemky uživatele, na kterých jsou pěstovány polní plodiny včetně polní zeleniny aktuálního roku
  (z dlouhodobého hlediska – max. pětiletého, viz. OP, zpracování půdy, vápnění, atd.)
- plný/zkrácený/nulový počtem bodů podle plochy obhospodařované půdy, na které je zásada plněna

Jaký je systém otázek?

- ½ otázek zaměřena na preventivní opatření (agrotechnika, OP, osivo, hnojení,apod.)
- ¼ otázek zaměřena na POR
- ¼ otázek zaměřena na využívání teoretických znalostí v praxi (monitoring, prahy škodlivosti, hodnocení účinnosti, vzdělání)

Podmínky plnění

- maximální počet – zásada plněna na více než 75 % obhospodařované plochy
- zkrácený počet bodů – zásada plněna na 50 – 75 % obhospodařované plochy
- nulový počet bodů – zásada plněna na ploše nižší než 50 % obhospodařované plochy

Výjimky

1. uživatel hospodaří na erozně ohrožených plochách a plní standardy GAEC 1 a 2 (podle nařízení vlády č. 479/2009), případně se musí řídit některou z povinností z nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí
2. uživatel používá přípravky v maximálních povolených dávkách tak, aby nedocházelo vzniku rezistence
3. uživatel nemohl dané opatření přijmout z objektivních důvodů (např. odrůda či přípravek nejsou pro dané použití registrovány).

Struktura kontrolního listu

1. Zásada IOR

(např. Vhodné pěstitelské postupy)

2. Kontrolovaný prvek (otázka)

(Byly posklizňové zbytky zapraveny orbou či hlubokým kypřením?)

3. Bodování dle plnění prvku

(Úprava půdy byla provedena na <75 %/50-75%/ >50 % obhospodařované plochy; 30/10/0 bodů)

Průvodce při kontrolách IOR

- 20 otázek
- zdůvodnění kontroly a upřesnění, co bude při kontrole požadováno
- vysvětlení, za jakých podmínek lze dosáhnout při hodnocení plný/zkrácený/nulový počet bodů
- stručný seznam doporučení, které slouží jako vodítko pro plnění požadavků
- seznam příloh upřesňující parametry některých z kontrolovaných prvků.

Jaké podklady lze při kontrole využít?

- písemné/elektronické evidence uživatele, (evidence spotřeby přípravků a hnojiv, expertní systémy, portál farmáře eAGRI, atd.), LPIS
- účetní/daňové doklady o využití služby, nákupu zboží, osiva, monitorovacích zařízení, certifikát o absolvovaném vzdělání/účasti na odborném semináři
- potvrzení/doklad o tom, že využívá poradenských služeb, (uživatelský profil na stránkách ÚKZUZ)

Výsledek kontroly

- Určitý počet bodů odrážející úroveň plnění zásad IOR
- Limit pro splnění podmínek je 120 bodů (maximum 350)
- Splnění limitu = splnění zákonné povinnosti
- Nesplnění limitu = doporučení opravných opatření/opakované nesplnění ➡ sankce *(zákon umožňuje)*

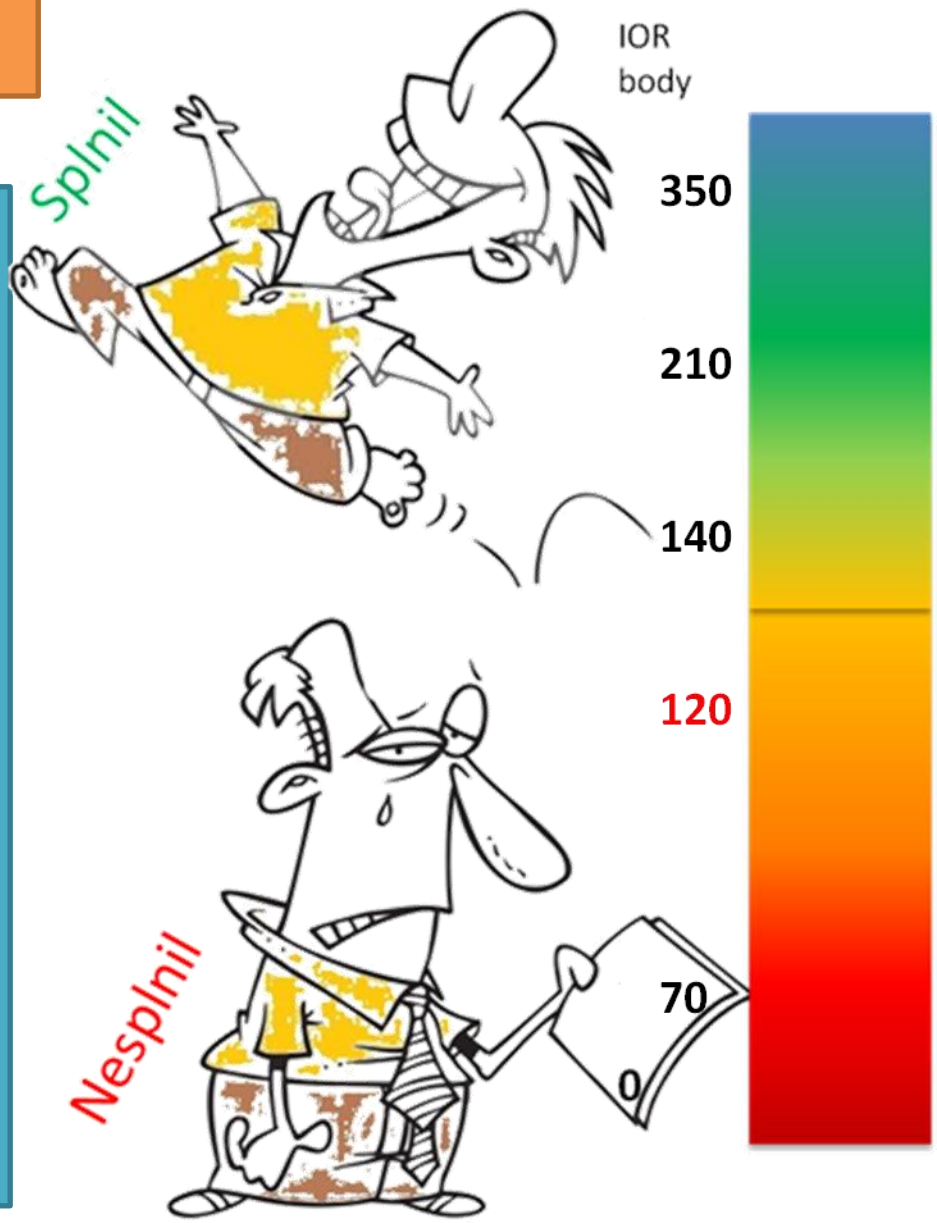

Postihy

- Plnění IOR není navázáno na žádné dotační tituly, proto v případě neplnění, nebude uživatel postižen krácením dotací.
- V případě, že počet dosažených bodů nedosahuje požadovaného minima, je uživatel povinen zvážit přijetí opatření definovaných v § 3 vyhlášky (plodinová metodika / poradce)
- Sankční kompetence v rukou ÚKZÚZ **(§ 79e odst. 2 písm. a) zákona)**

Jaký je současný stav?

- **Kontrolní list** i **průvodce** jsou chváleny a lze je oficiálně prezentovat
- Momentálně se tvoří **MP pro inspektory** SRS/ÚKZUZ (řeší se rozsah a organizace kontrol, resp. šetření)
- Proběhly neoficiální kontroly - reakce v závislosti na ochotě pěstitele spolupracovat (neoficiální/oficiální průběh) od tohoto se odvíjí i časová náročnost

Jaké jsou doposud zkušenosti …

- **Podniky vykazující ekonomickou/výnosovou stabilitu nebudou mít problémy i s bodovým hodnocením, neboť jde o podniky s racionální zemědělskou výrobou**
- **V současnosti forma kontrola/doporučení/bez sankce**
- **Systém se bude do budoucna vyvíjet (národní kontroly X C-C kontroly)**

Závěrem

- Pesticidy jsou nedílnou součástí systému IOR (musí být však dodržována striktní pravidla pro jejich používání)
- Od roku 1.1.2014 budou profesionální uživatelé povinni dodržovat zásady IOR formulované ve směrnici č. 205/2012 Sb. x metodiky jsou nepovinné - doporučující
- SRS/ÚKZÚZ bude povinna poskytovat informace potřebné pro uplatňování IOR (prognóza, signalizace, monitoring, POR, metodiky, atd.)
- IOR bude od roku 2014 kontrolována ne však sankcionována v případě nedodržení

Závěrem

- IOR není (prozatím) zahrnuta pod pravidla C-C (EK jej zvažuje toto po roce 2016)
- Pro profesionální uživatele bude jako zdroj informací sloužit web SRS/ÚKZÚZ, akreditovaní poradci/poradenská centra – výzkumné ústavy (od 1.1.2014)
- Kontrolní systém + průvodce kontrolami budou k dispozici (od 1.1.2014)
- Kontrola bude probíhat formou zdůvodnění přijatých opatření

Kde najít veškeré informace?

- Na webových stránkách ÚKZUZ od 1.1.2014

Co tam najdete?

- Plodinové metodiky, semafor, ….
- Kontrolní list
- Průvodce kontrolním systémem

		aktuálních rozborů půdy/rostlin/korigovaného normativu na 25 – 50 % obhospodařované plochy	5	
		Hnojiva byla použita doporučeném dávkování a dle potřeb vycházejících z aktuálních rozborů půdy/rostlin/korigovaného normativu na méně než 25 % obhospodařované plochy anebo nebyla použita vůbec, ačkoliv výsledky rozborů prokázaly tuto potřebu	0	
1.5 Hygienická opatření pro zamezení šíření škodlivých organismů	**9. Byla zavedena a používána doporučovaná hygienická opatření pro zamezení šíření škodlivých organismů?**	Hygienická opatření pro zamezení šíření ŠO, které byly na pozemcích potvrzeny a hrozí jejich rozšíření, byla zavedena a používána	**10**	**10**
		Hygienická opatření pro zamezení šíření ŠO, které byly na pozemcích potvrzeny a hrozí jejich rozšíření a nebo kde se ŠO vyskytuje v důsledku porušení hygienických opatření, nebyla zavedena a používána	**0**	
1.6 Ochrana a podpora užitečných organismů	**10. Byla přijata doporučovaná opatření na ochranu a podporu užitečných organismů na produkčních plochách a mimo nich?**	Opatření pro podporu užitečných organismů byla zavedena/nebo byla zavedena opatření Greening/nebo bylo zavedeno opatření Biopásy v rámci AEO/nebo je plněno GEAC 6 údržba krajinných prvků	**20**	**20**
		Opatření pro podporu užitečných organismů v podobě menších půdních bloků obklopených křovinnými pásy či udržováním remízků v blízkosti obhospodařované půdy byla zavedena	**10**	
		Opatření pro podporu užitečných organismů nebyla zavedena	**0**	
Počet bodů v oblasti preventivních opatření				**180**
2. Monitoring výskytu škodlivých organismů, včetně využívání systémů předpovědí (prognóz) a systémů varování a včasné diagnózy	**11. Zavedl nebo využíval uživatel vhodné monitorovací metody a systémy, metody prognóz a systémy varování?**	Monitorovací pomůcky/dostupné systémy varování a prognostické modely byly využívány pro více než 75 % ŠO, proti kterým pěstitel ochranu provádí a jsou pro ně monitorovací metody doporučené	**15**	**15**
		Monitorovací pomůcky/dostupné systémy varování a prognostické modely byly využívány pro 25 – 75 % ŠO, proti kterým pěstitel ochranu provádí a jsou pro ně monitorovací metody doporučené	**10**	
		Monitorovací pomůcky/dostupné systémy varování a prognostické modely byly využívány pro méně než 25 % ŠO, proti kterým pěstitel ochranu provádí a jsou pro ně monitorovací metody doporučené	**0**	
	12. Využíval uživatel služeb poskytovaných rostlinolékařskými poradci?	Uživatel využil služeb akreditovaného rostlinolékařského poradce	**20**	**20**
		Uživatel využil služeb rostlinolékařského poradce s osvědčením III. stupně odborné	**15**	
		Uživatel nevyužil služeb certifikovaného rostlinolékařského poradce ani poradce s osvědčením III. stupně odborné způsobilosti	**0**	
3. Rozhodování o provedení ošetření podle prahů škodlivosti ve srovnání s výskytem škodlivého organismu na poli	**13. Využil uživatel při řízení ochrany prahy škodlivosti, které byly doporučeny?**	Při řízení ochrany byly využity prahy škodlivosti pro ŠO, pro které je znám nebo využil objektivní metody hodnocení výskytu ŠO, při čemž termín aplikace a doporučená růstová fáze byly vztaženy k této hodnotě/metodě na více než 75 % obhospodařované plochy	**15**	**15**
		Při řízení ochrany byly využity prahy škodlivosti pro ŠO, pro které je znám nebo využil objektivní metody hodnocení výskytu ŠO, při čemž termín aplikace a doporučená růstová fáze byly vztaženy k této hodnotě/metodě na 50 - 75 % obhospodařované plochy	**10**	
		Při řízení ochrany byly využity prahy škodlivosti pro ŠO, pro které je znám nebo využil objektivní metody hodnocení výskytu ŠO, při čemž termín aplikace a	**0**	